לא: האשה נקנית פרק ראשון קידושין

איסתייעא מ"ל תא. בעודו גחין לפניו שהכין ודרש מזמור לאסף אלהים כאו גוים נכנלתך שלא היה מכין כו מקודם לכן ודרשו וי"מ שמקרא זה לבד דרש מזמור לאסף מיבעי' ליה ודרש שאמר אסף שירה על שכילה הקב"ה חממו על העליס ועל האבנים שבביתו ומתוך כך הותיר פליטה מישראל שנלמלא כך לא נשתייר משומאי ישראל שריד ופליט וכן הוא אומר כלה ה' את חמתו וילת אש בציון כך פירש בקונטרס אך יש במדרש[ב] שאסף אמר שירה על שנעשו בארץ שעריה משל לשפחה שהלכה לשאוב מים מן הנהר ונפל כדה לנהר והיתה מצטערת ובוכה עד שבאתה שפחת המלך לשאוב וכידה כלי של זהב ונפל אותו כלי שם התחילה הרלשונה לשורר ואמרה עד עכשיו לא הייתי סבורה שיולילת שום אדם כדי שהוא של חרס מן הנהר שאינו נחשב ועכשיו מי שיולילת אותו של זהב יולילת כדי עמוו כך בני[ב] קרח שהיו בלועים כשראו שנעבו בארץ שעריה אמרו שירה אמרו מי שיולילת השערים יולילת גם אותנו לכן אמר אסף מזמור שהוא ממשפחת קרח[ב]: **ר' טרפון הויא ליה אמא.** ים בירושלמי[ג] פעם אחת אמיה דר' טרפון אבדה פזמקי דילה בחלירה ויצאתה ממטתה לנקשו ושם ר' טרפון ידו תחת רגליה על הקרקע שלא תטנף רגליה והיתה דורכת על ידיו ועוד איתא בירושלמי דאמיה דר' ישמעאל כל שעתא ושעתא דהוה אתי רבי ישמעאל מבי מדרשא היתה רוחצת את רגליו והיתה שותה את המים כששמע רבי ישמעאל שהיתה עושה כך היה מסרב בדבר עד שבאת לפני חכמים והיתה קוכלת על ר' ישמעאל בנה שלא היה מקיים מצות כיבוד ובעהלו חכמים בדבר ואמלו לרבי ישמעאל וספר להם המעשה ולוו לו שיימחה לעשות לזוה ובעניין זה הוא כיבוד:

רנ

ומביאו לחיי העולם הבא אמר רבי אבהו כגון אבימי ברי קיים מצות כיבוד חמשה בני סמכי הוה ליה לאבימי בחיי אביו וכי הוה אתא רבי אבהו קרי אבבא דהיט ואזיל ופתח ליה ואמר אין אין עד[ג] דמטאי התם יומא חד אמר ליה אשקיין מיא אדאייתי ליה נמנם גחין קאי עליה עד דאיתער איסתייעא מילתיה ודרש אבימי [ד]מזמור לאסף אמר ליה רב יעקב בר אבוה לאביי כגון אנא דעד דאתינא מבי רב אבא מדלי לי כסא ואמא מזגה לי [ה]היכי איעביד א"ל [ו]מאמך קביל ומאבוך לא תקבל [ז]דכיון דבר תורה הוא חלשה דעתיה רבי טרפון הוה ליה ההיא [ח]אמא דכל אימת דהות בעיא למיסק לפוריא גחין [ט]וסליק להה[י] וכל אימת דהות נחית נחתת עלויה אתא וקא משתבח בי מדרשא אמרי ליה עדיין לא הגעת לחצי כיבוד כלום זרקה [י]ארנקי בפניך לים ולא הכלמתה רב יוסף כי הוה שמע קל כרעא דאמיה אמר איקום מקמי שכינה דאתיא אמר רבי יוחנן אשרי מי שלא חמאן רבי יוחנן כי עברתו אמו מת אביו ילדתו מתה אמו וכן אביי איני [יא]והאמר אביי אמרה לי אם ההיא [יב]מרבינתיה הואי אמר אסי הוה ליה ההיא אמא זקינה אמרה לי' בעינא תכשיטין עבד לה בעינא גברא ניעיין לך בעינא גברא דשפיר כותך [א] שבקה ואזל לארעא דישראל שמע דקא אזלה אבתריה אתא לקמיה דרבי יוחנן אמר לי' מהו לצאת מארץ לחוצה לארץ א"ל [יג]אסור[יד] לקראת אמא מהו א"ל איני יודע [טו][אתרח] פורתא הדר אתא אמר ליה אסי נתרצית לצאת המקום יחזירך לשלום אתא לקמיה דרבי אלעזר א"ל חם ושלום דלמא מירתח רתח א"ל מאי אמר לך אמר ליה המקום יחזירך לשלום אמר ליה [טו]ואם איתא דרתח לא הוה מברך לך אדהכי והכי שמע לארונא דקאתי אמר אי ידעי לא נפקי ת"ר מבבדו בחייו ומכבדו במותו [יז]בחייו כיצד הנשמע בדבר אביו למקום לא יאמר שלחוני בשביל עצמי מהרוני בשביל עצמי פטרוני בשביל עצמי אלא כולהו בשביל אבא במותו כיצד [יח]היה אומר דבר שמועה מפיו לא יאמר כך אמר אבא אלא כך אמר אבא מרי [יט]הריני כפרת משכבו [כ]והני מילי תוך שנים עשר חדש מכאן ואילך אומר זכרונו לברכה לחיי העולם הבא תנו רבנן [כא]חכם משנה שם אביו ושם רבו תורגמן אינו משנה לא שם אביו ולא שם רבו אבוה דמאן אילימא אבוה דמתורגמן אטו תורגמן לאו בר חיובא הוא אלא אמר רבא [כב]שם אביו של חכם ושם רבו של חכם כי האי דמר בר רב אשי כי הוה דריש בפירקא איהו אמר אבא מרי ואמוריה אמר הכי אמר רב אשי: [כג]ת"ר איזהו מורא ואיזהו כיבוד [כד]מורא לא עומד במקומו ולא יושב במקומו ולא סותר את דבריו ולא מכריעו [כה]כיבוד מאכיל ומשקה [כו]מלביש ומכסה מכנים ומוציא איבעיא להו משל

אם לוחש לו חכם דבר הלכה כשם אביו של תורגמן להשמיע לרבים כשם שאמרו לא ישנה לומר כך אמר אבא מורי אלא קורהו בשמו: **אמו פורגמן ולא כר חיובא.** לכבד את אביו הוא: **כי הוה דרש בפירקא.** ולוחש דבר הלכה לתורגמן כשם רב אשי אביו איהו אמר לתורגמן כך אמר אבא מורי: **ואמוריה.** כשהוא [כו]משמיע לרבים כשם שאמרו אומר כך אמר רב אשי ואיהו אומר כך אמר אבא מורי ואלויגו של חכם: **לא עומד במקומו.** במקום המיוחד לאביו לעמוד שם בשוד זקנים עם חבריו בעצה: **ולא מכריעו.** אם היה אביו [כז]וחכם אחר מלוקין בדבר הלכה לא יאמר נראים דברי פלוני: משל

ומביאו לעוה"כ. שמכבדו בדברו דברים טובים ומחומים והמלאכה מטיל עליו בלשון רכה [כח]מראה לו דרך השעה שאינו יכולין להתפרנס אלא ביניעה זו. וגמרת ירושלמי [כט]גרס מעשה בשניהם מעשה באחד שהיה מאכיל לאביו פעיוי פעם אחת אמר לו אביו מאין לך כל אלה אמר לו שבא מה איכפת לך טחון ואכול לעום ואכול הראהו שקשה לו ושוב מעשה באחד שהיה טוחן בריחיים והיה לו אב זקן ושלח המלך בשביל אביו לבא לעבודת המלך אמר לו בנו אבא טחון ואני אלך מתחיל לעבודת המלך שאין לה קלבה: **חמשה בני סמכי הוה ליה לאבימי בחיי אביו.** ואפילו הכי מי הוה קרי ר' אבהו אבבא היה אבימי רן ופותח לו ואינו מניח לאחד מבניו לילך: **אין אין.** אפתח אפתח: **איסתייעא מילתא.** בעודו גחין לפניו שהכין במדרש מזמור אחד שבספר תהלים שלא היה מבין בו קודם לכן לדורשו. וי"מ [כט]שמקרא זה לבדו דרש מזמור לאסף אלהים באו גוים בנחלתך וגו' קינה לאסף מיבעי ליה ודרש בה שאמר אסף שירה על שכילה הקב"ה חממו בעליס ואבנים שבביתו ומתוך כך הותיר פליטה בישראל שנלמלא כך לא נשתייר משומאי ישראל שריד וכן הוא אומר כלה ה' את חמתו וילת אש בציון (איכה ד): **כגון אבא.** שאמר [ל]אהוב לאבי ויקיר לאמי ועושין לי זאת מה אעשה: **כיון דכר פורס הוא אבשה דעמיה.** אם מקבל ממנו עבודה: **אשרי מי שלא חמאן.** שלא אפשר לקיים כבודם ככל הצורך והוא נענש עליהם: **מרבניתיה.** תומנת: [ל] **נתרצית לצאת.** שכור היה שדעתו לחזור למקומו לבבל: **יחזירך לשלום.** עד מקומך: **אמר ליה.** ר' אסי לר"א דלמא מ"ו מרתח רתח עלי רבי יוחנן: **הנשמע בדבר אביו למקום.** אם מכיר באביו המקום שמבבדים אביו לחלוק לו כבוד לקבל דברים שיאמר בשמו אל יתלה הכבוד בעצמו ואפי' יודע שיכבדוהו באביו אלא יתלה הכבוד באביו: **שלחוני בשביל אבא.** שהוא צריך לי אבל אם אינו נשמע למקום בדבר אביו כדבר עצמו אל יתלה באביו שאינו לו אלא נגאי: **הריני כפרת משכבו.** עלי יבא כל רע הראוי לבא על נפשו: **מכאן ואילך.** כבר קבל מה שקבל שאין משפט רשעי ישראל בגיהנם אלא י"ב חדש[מ]: **חכם משנה שם אביו כו'.** חכם הלומד דרשה ברבים ולוחש לתורגמן והוא משמיע משנה שם אביו ושם רבו אם בא לומר דבר הלכה שאמר אביו או רבו לוחש לתורגמן כך אמר אבא מורי כך אמר רבי ומורי: **אבל הפורגמן.** המשמיע לרבים אינו משנה אלא מכבדו בשמו ואומר כך אמר פלוני: **אבוה דמאן.** אין המתורגמן משנה: **אי נימא אבוה דפורגמן.**

אמו פורגמן ולא כר חיובא. אם לוחש לו חכם דבר הלכה כשם אביו של תורגמן להשמיע לרבים כשם שאמרו לא ישנה לומר כך אמר אבא מורי אלא קורהו בשמו: **ואמוריה.** כשהוא [כו]משמיע לרבים כשם שאמרו אומר כך אמר אבא מורי ואלויגו של חכם: **לא עומד במקומו.** במקום המיוחד לאביו לעמוד שם בשוד זקנים עם חבריו בעצה: **ולא מכריעו.** אם היה אביו [כז]וחכם אחר מלוקין בדבר הלכה לא יאמר נראים דברי פלוני: משל

מסורת הש"ס

[ל] (ל"ל דמעת). (רש"ש), [מ] (כריך טוסף חמרא), [נ] (בהגרא"ש פוחמ אמת קיקוה יקן בריך אמת סבתאל), [ס] (בפמ"י: גחין קלי לאמת עליהם מלקא אמת ומקמתבת יכו'. ובגירסת שלפניהו הרש"ש מגיה דל"ל ופליקת לה), [ע] (מיכות וכל אימת כו' על עליהם ליתא בע"י וכן בריב"ף ורמ"ש ליתא), [פ] (בפמ"י: מרנקך. ובפרי"ז בריב"ף מרנקך אלך. ויעין לקמן לב ע"א), [צ] (שבת סו: קלג: קלד. עירובין כט: סה. מ"ק יב. יח: יומא עח: יבמות סה. כתובות י: לט: כ. נמין מא: ע. ע"ז עז: כח.), [ק] (מיעקת דרקה מרגנס ירוס' מרכיניתא דרבקה עכרון), [ר] (כתובות קיא ע"א), [ש] (פי' המתין), [ת] (בפמ"י: אם. ומהלי"ל), [א] (ס"כ פרשה קדושים פרשה ח), [ב] (בע"י הגיהלא מלגים ומנעגל מכמים וכו'), [ג] (בבא"ש אבבא"י: ומתלאה), [ד] (שם: גרסינן), [ה] (שם: שבמקרא), [ו] (שם: שלמי יחיד ואהוב. ויעין רש"ל), [ז] (שם טוסף ד"ה: אתרח. המתין), [ח] (עדיות פ"ב מ"י), [ט] (בדפו"ר: משמעיה), [י] (בבא"ש בבריר"ף: אם היה אביו חכם וחכם אחר נחלק עמו בדבר הלכה לא יאמר הכן נרמלן דברי אותו פלוני החולק עם אביו), [כ] (תוס' דבי אליהו רבא פ"ל), [ל] (עיין רש"ש), [מ] (עי' תוס' ב"ב טו ע"א ד"ה ועל ידו). [נ] (דפרקין ה"ו (ב.). ובמלה פ"ל ה"ל), [ס] (עי' ירושלמי פאה פ"א ה"א ובריין כאן).

תוס' ר"י הזקן (המשך)

מכאן ואילך כבר קבל מה שקבל. משנה. כדמפרש שאם קבל החכם (אמת) [אח] השמועה מאביו או מרבו אין החכם אומר כך אמר ר' פלוני אלא כך אמר לי רבי או כך אמר לי אבא מרי. אטו תורגמן ובו'. קס"ד דמקשה דה"ק שאם קבל החכם זאת השמועה מאביו של תורגמן או מרבו של תורגמן ואמר החכם כך א"ל ר' פלוני, [התורגמן] ג"כ אומר כך אמר לי ר' פלוני בשם ר' פלוני, ומשום הכי מותיב אטו תורגמן לאו בר חיובא הוא לכבד אביו או רבו לקרות שמם לומר כך אמר ר' פלוני בשם ר' פלוני רבי או בשם אבא מרי. ומשני שם אביו של חכם. כלומר ודאי אם קבל החכם מאביו או מרבו של תורגמן דינא הוא כדקאמרת, דמשנה ובריתא איירי כולה באביו ורבו של חכם, וקאמר שאע"פ שמשנה שמם התורגמן אינו משנה שמם [שהחכם אומר כך אמר אבא מרי והתורגמן אומר כך אמר ר' פלוני]. והביא זה הר"ם בח"ת פ"ד [ה"ג]. וכתב בממרים פ"ו [ה"ג] היה שם אביו או שם רבו כשם אחרים מכנה את שמם. פי' שמם של אחרים, ולא ידעתי מאין הוציא זה. וכתב יראה שאין נוהר בכך אלא בשם שהוא פלאי שאין הכל דשים בו אבל השמות שקורים בהם העם כגון אברהם יצחק ויעקב ומשה ואהרן וכיוצא בהן בכל לשון ובכל זמן קורא בהן לאחרים שלא בפניו [וקאין בכך כלום. ע"כ. (שהחכם אומר כך אמר אבא מרי התורגמן אומר כך אמר ר' פלוני). אינו עומד במקומו. במדרגה אחת במקום המיוחד לאביו לעבוד שם עם זקני העיר. אינו יושב במקומו. שהוא יושב ממש. סותר. שחולק עליו. מכריע. שאם הוא ואחר חולקים לא יאמר נראין דברי פלוני. ומסתברא דכל הני דוקא בחייו. מאביו. הוא בעצמו.

תוס' ר"י הזקן (המשך)

כאביו. וודאי אין הדין [כן] באמו, שאינו חייב לומר כך לא כפרה ולא זכרוני אלא כשאומר דבר הלכה ששמע ממנו, כדקתני ר"ה אומר דבר שמועה פפיו. אבל כשאומר בשמו מילי דעלמא אינו חייב לכבדו כדברים אלו, והיינו דקתני בברייתא היה אימר דבר שמועה ולא אמר היה דובר בשמו. וכן תבין דעת הר"ם בממרים פ"ו [ה"ה] שכתב היה אומר דבר שמועה כלשון דברייתא. הריני כפרת משכבו. כלומר עלי יצא כל רע הראוי לבא בנפשו. תוך י"ב חדשים. שנדונים רשעים בגיהנם, אבל • נראה דצ"ל מאכיך לא חזקב.

עין משפט נר מצוה

שלו א ב טוס"ע י"ד סי' רמ סעי' כה:
שלת ג מיי' פ"ה מהל' מלכים הלכה ט:
שלם ד מיי' פ"ו מהל' ממרים הלכה ד
סמג עשין קיב טוס"ע י"ד סימן רמ סעיף ו:
שם ה ו מיי' שם הל' ה טוס"ע שם סעי' ט:
שמא ז ח מיי' פ"ד מהל' ת"ת הל' ג
וס"ו מהל' ממרים הל' ג טוס"ע י"ד סי' רמ סעי' ב
וסימן רמב סעיף טו
(וגעזיר ר' רמו סכ"ה):
שמב ט מיי' פ"ו מהל' ממרים הלכה ג
טוס"ע שם סי' רמ סעי' ב:
שמג י מיי' שם טוס"ע שם סעיף ד:

תורה אור השלם

1. מזמור לאָסָף אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתֶךָ טִמְּאוּ אֶת הֵיכַל קָדְשֶׁךָ שָׂמוּ אֶת יְרוּשָׁלִַם לְעִיִּים:
תהלים עט א

גליון הש"ס

גמ' הריני כפרת משכבו. כעין זה מתתי' רפ"ב דנגעים:

הגהות הגר"א

[א] גמ' רב אסי הוה בי' שבקה בי'. מטורפת היתה. רמב"ם. (הגהר"ש בספרו הלי' פסוקה על הרא"ש):

מוסף רש"י

הריני כפרת משכבו. יסורין הבאין עלי לכפרתו יהיו, ולשון כפרה הוא זה, כשהוא מזכה אביו לו רבו לאחר מיתתו לריך לומר כן (מוכה כ.).

תוס' ר"י הזקן

מאימך קביל. דהואיל יהיא רוצה בכך רצונה זה בבודה ד). *ואע"פ שלא תקבל מאביך, שהוא חכם ייש לחוש שלפעמים יהיה לו חלישות הדעת על זה. גברא. בעל. נעיין. נראה אבקשנו לך. דשפיר. יפה. והכיר שנטרפה רעתה וברח שלא יוכל לצאת ידי שמים. לקראת אמו. לכבדה. איתרח. שהה מעט. נתרצית. שחשב שלא היה רוצה לכבוד אמו אלא שרוצה לחזור. ארונה. שמתה. לא נפקי. שאין זה מכבוד שאחר מיתה. הנשמע. שאנשי המקום מכירים אביו ומקבלים הדברים שאומר בשמו. אבל אם אין אנשי המקום מכירים אביו ואינו נשמע שם אלא בדבר (אביו) [עצמו]. יתלה הדבר בכבוד עצמו ולא בכבוד אביו שלא היה לאביו אלא גנאי אם יתלה בשמו. דבר שמועה. הלכה ששמע ידיעה הדין [כן] באמו, שאינו חייב לומר כך לא כפרה ולא זכרוני אלא כשאומר דבר הלכה ששמע ממנו, כדקתני ר"ה אומר דבר שמועה פפיו. אבל כשאומר בשמו מילי דעלמא אינו חייב לכבדו כדברים אלו, והיינו דקתני בברייתא היה אימר דבר שמועה ולא אמר היה דובר בשמו. וכן תבין דעת הר"ם בממרים פ"ו [ה"ה] שכתב היה אומר דבר שמועה כלשון דברייתא. הריני כפרת משכבו. כלומר עלי יצא כל רע הראוי לבא בנפשו. תוך י"ב חדשים. שנדונים רשעים בגיהנם, אבל • נראה דצ"ל מאכיך לא חזקב.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com